



Il manader dal curs Jan Boner declera co s'avischinar a la muntanera cun ils chauns da protecziun.

FOTOS MARTIN GABRIEL

## «Quests chauns han ina clera incumbensa»

La cuminanza grischuna per sendas envida viandantas e viandants d'emprender co sa cuntegnair tar inscuters cun chauns che protegian muntaneras. 18 participantas e participants han prendì part la sonda vargada a l'emprima da duas scolaziuns al Plantahof a Landquart.

MARTIN GABRIEL/FMR

La damaun eran anc tuttas participantas e participants plain mirveglias tge che schabegia en las proximas trais uras. Igl incumbensà chantunal per la protecziun da muntaneras, Jan Boner, ch'è sez pur da nursas e pastur ha raquintà tge incumbensa ch'ils chauns da protecziun hajan. «Jau emprov da declerar a vus il cumportament dals chauns. Suentar èsi pli simpel da chapir co ch'igl è da sa depurtar cura ch'ins scuntra ils chauns da protecziun.» Causa il return dal luf stoppian las muntaneras sin las pastgiras e sin las alps vegnir protegidas. «Ed ils chauns da protecziun han ina clera incumbensa.» Quests chauns na sajan dentant absolutamain nagin privel per l'uman, sche quel sa deportia endretg, ha Boner ditg. «Sche vus inscuntrais chauns da protecziun ch'èn agitados, lura han quels forsa gi avant situaziuns da stress, per exempel cumbats cun lufs. Ma sche vus sco viandants restais ruassaivels e na spaventais betg ils animals, lura na succeda nagut.»

### Star ruassaivels e tegnair distanza

Ina da las impurtantas reglas è tenor Jan Boner da star quiet e da dar temp als chauns da percepir la situaziun. «Ciclists duain vegnir giu dal velo e stuschar quel. Drizzar in fist vers ils chauns po gidar da tegnair sin distanza quels. Il fist na duess dentant mai guardar ensi, mabain adina engiu vers il terren. Ed il contact visual cun ils chauns duess succeder be cun volver il chau e guardar sur la spatla ora.» Sch'ins sa volvia ruassaivlamain cun il corp davent dal chaun dettia quai il signal, ch'il passant n'haja betg interess e veglia passar sperasvi.

### Las reglas impurtantas

En ina segunda part dal curs han las participantas ed ils participants gi la pussaivladad d'experimentar cun ina muntanera protegida ils tips e trics che l'expert Jan Boner aveva dà en il local da teoria. Sco quai che l'incumbensà per chauns da protecziun ha ditg suenter l'exercizi a la FMR, detti la pussaivladad da guardar sin

la pagina d'interent da l'organisaziun Herdenschutzschweiz. «Là datti ina charta interactiva che mussa nua en il Grischun ch'i dat actualmain muntaneras che vegnan protegidas da chauns da protecziun.»

### 200 chauns per 80 lufs

Il gestiunari da la Cuminanza grischuna da sendas, Stephan Kaufmann, ha appellà al respect dals umans envers las muntaneras ed envers ils chauns da protecziun. Quest respect saja absolutamain en l'interess da sia instituziun. «Viandar è in sport naziunal en Svizra. 57% da la populaziun inditgescha d'ir a viandar regularmain. Ils ultims dus onns cun la pandemia è il basegns da far spassegiadas creschi marcantamain. Da medem mument è dentant creschì er il potenzial da conflict tranter viandants e chauns da protecziun.» La Cuminanza grischuna da sendas possia be sensibilisar per in conflict d'interess che saja baingea avant maun, che possia però vegnir eliminà cun agir correct.

## Dumandà trais participants



### Ramuna Fischer, Lucerna

Jau lavur tar la Cuminanza da sendas da Lucerna ed hai gi mirveglias co ch'ils Grischuns fan quai cun ils viandants ed ils chauns da protecziun. Quai che jau hai udi e vesì qua oz chat jau fitg bun. Bleras bunas infurmaziuns davart ils chauns e simpels tips co ch'il carstgaun po evitar conflicts cun ils animals. Jau sent ch'ils Grischuns han ina gronda experientscha en chaussa.



### Gion Hitz, Landquart

Mia motivaziun da vegnir qua oz è da survegnir cussegls per mes problem dad ir a viandar cun in chaun. Jau hai in chaun e mia dumonda è co reageschan ils chauns da protecziun sin in viandant sco jau cun in chaun da chasa? Nus avain survegnì qua fitg buns cussegls en la teoria ed en la pratica.



### Monika Vetsch, Berna

Jau sun ina viandanta entusiasmada e sun fitg gugent sin viadi a pe en il chantun Grischun. Jau less uss emprender d'inscuntrar ils chauns da protecziun da muntaneras senza che jau stoppia avair tema da quels. Jau hai gia frequentà il curs pertutgant inscuters cun vatgas-mamma. Là hai jau gi success cun ils tips che jau aveva survegnì.